

BOSHLANG'ICH SINFLARIDA O'YIN TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

*Jizzax viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish
milliy markazi katta o'qituvchisi K.A.Xakimov*

Аннотация: Ushbu maqola kognitiv faollikni, maktab o'quvchilarining materialni o'rganishga qiziqishini oshirishga qaratilgan boshlang'ich maktabda o'yin texnologiyalaridan foydalanish muammosiga bag'ishlangan. Muallif o'yin texnologiyalari o'rganishning o'ziga xos shakllaridan biri degan xulosaga keladi.

Калит со'злар: o'yinning mohiyati, boshlang'ich maktab, didaktik o'yinlar, o'quv jarayoni, o'yin texnologiyalari, o'quv o'yinlari.

Аннотация: В данной статье рассматривается проблема использования игровых технологий в начальных классах, направленных на активизацию познавательной деятельности, интереса школьников при изучении материала. Автор приходит к выводу, что игровые технологии являются одной из уникальных форм обучения.

Ключевые слова: сущность игры, начальная школа, дидактические игры, процесс обучения, игровые технологии, развивающие игры.

Annotation: This article deals with the problem of using gaming technologies in primary school, aimed at enhancing cognitive activity, the interest of schoolchildren in the study of the material. The author comes to the conclusion that gaming technologies are one of the unique forms of learning.

Key words: the essence of the game, elementary school, didactic games, learning process, game technologies, educational games.

KIRISH

O'yin texnologiyalari - bu nafaqat bolalar bilan qiziqarli, hayajonli tarzda ijodiy, izlanish darajasida ishlash, balki ma'lum bir mavzuni o'rganishda kundalik qadamlar qo'yish imkonini beradigan o'rganishning noyob shakllaridan biridir. O'yinning shartli dunyosidan zavqlanish, axborotni eslab qolish, takrorlash, tuzatish yoki o'zlashtirish bo'yicha monoton faoliyatini ijobiy hissiy rang-baranglikka aylantiradi va o'yin harakati hissiyotlari bolaning aqliy jarayonlari va funktsiyalarini faollashtiradi. O'yinning yana bir ijobiy jihati shundaki, u bilimlardan yangi vaziyatda foydalanishga undaydi, ya'ni. bolalar tomonidan o'tilgan material - bu o'quv jarayoniga xilma-xillik va qiziqish uyg'otadigan amaliyotdir.

O'yin texnologiyalari kognitiv jarayonlarni tarbiyalash va o'quvchilar faoliyatini faollashtirishning samarali vositasidir. Bu o'quvchilarning nutq qobiliyatlari va qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradigan xotira treningidir. O'yinlar

bolalarning aqliy faoliyatini rag'batlantiradi, shuningdek, mavzuga e'tibor va kognitiv qiziqishni rivojlantiradi. O'yinlar sinfdagi passivlikni bartaraf etishga va o'quvchilarning faoliyatini kuchaytirishga yordam beradi

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

O'yinni g'ayrioddiy inson hodisasi sifatida pedagogika va psixologiya kabi fan sohalarida batafsilroq ko'rib chiqish mumkin. Pedagogika va o'qitish metodida boshlang'ich maktab yoshi doir o'yinlarga katta e'tibor beriladi. Buning sababi shundaki, o'qituvchilar o'yinni maktabgacha va boshlang'ich maktab yoshidagi bolalarni o'qitishning muhim usuli deb bilishadi. Umumta'lim maktabining o'yin jihatlarini S. V. Arutyunyan, O. Gazman, V. Grigoryev, O. A. Dyachkova, F. I. Fradkin, G. Shchedrovitskiy kabi olimlar tomonidan ilmiy tadqiqot ishlari olib borilgan.

Taniqli o'qituvchilar o'yinni o'quv faoliyatiga kiritishga katta ahamiyat berishgan. Uslubiy asos rus pedagogikasining namoyondalari K. D. Ushinskiy, V. A. Suxomlinskiy, A. S. Vygotskiylar tomonidan o'yin faoliyati nazariyasining asosiy qoidalarini ishlab chiqilgan, shuningdek, Taniqli o'qituvchi S. T. Shatskiy o'yinni bolalikning hayotiy laboratoriyasi deb atagan va uni maktab o'quv dasturiga kiritishga chaqirgan: “Odam o'ynasa, his-tuyg'ularini ko'taradi. Biz maktabimizni ana shunday tiklanish maskaniga aylantirishimiz kerak. O'quv jarayonini faollashtirish haqida gapirganda, S. T. Shatskiy tayyor bilimlarni bermaslikni, balki bolalarning mustaqil izlanishga moyilligini rivojlantirishni, mehnat va o'yinda o'zini namoyon qilishni tavsiya qilgan.

¹Mashg'ulotlarning o'yin shakli sinfdagi o'yin uslublari va vaziyatlar yordamida yaratiladi, ular o'quvchilarni bilim olishga undash va rag'batlantirish vositasi sifatida harakat qilishi kerak. Darslar shaklida o'yin uslublari va vaziyatlarni amalga oshirish quyidagi asosiy yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

- didaktik maqsad o'quvchilar uchun o'yin topshirig'i shaklida qo'yiladi;
- o'quv faoliyati o'yin qoidalariga bo'ysunadi;
- uning vositasi sifatida o'quv materialidan foydalaniladi;
- didaktik vazifalarni o'yinlar toifasiga o'tkazishga yordam beradigan o'quv faoliyatiga musobaqalar kiritiladi;
- didaktik vazifani muvaffaqiyatli bajarish o'yin natijasi bilan bog'liq.

NATIJALAR

O'yin bolalarning biologik va psixologik ehtiyojlarini qondiradi va ularning aqliy, hissiy, ijtimoiy va axloqiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. O'yinlarda turli xil rollar,

¹ Клемешова, Н. С. Применение игровых технологий в начальной школе / Н. С. Клемешова, О. Т. Иванникова. — Текст : непосредственный // Образование и воспитание. — 2019. — № 5 (25). — С. 26-29.

garchi bu bolaning tasavvurining natijasi bo'lsa ham, uning xatti-harakatlarda nima ijobiy va nima salbiy ekanligini aniqlash imkonini beradi.

MUHOKAMA

O`quv jarayonida o`quvchilar ilmiy bilim, ko`nikma va malakalarning belgilangan tizimini o`zlashtiribgina qolmay, balki ularning bilish qobiliyatlari, ijodiy kuchlarini ham rivojlantirishlari kerak.

Buning uchun maktabda har bir o`quvchining darsda faol ishtirok etishini ta`minlaydigan, bilim nufuzini va o`quvchilarning tarbiyaviy ish natijalari uchun individual mas`uliyatini oshiradigan shunday dars shakllari alohida o`rin egallashi zarur. Ushbu vazifalarni o`rganishning o`yin shakllari texnologiyasi orqali muvaffaqiyatli hal qilish mumkin.

Menimcha, o`yin texnologiyalari samarali bo`lishining shartlaridan biri bu bolalarning o`ynashga bo`lgan xohishidir.

O`yin diqqat kabi hayotiy zarur qat`iyatlilik, xotira, maqsadga erishishda tirishqoqlik fazilatlarini rivojlantiradi. Bularning barchasi o`yin muloqot qobiliyatlarini, mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi, o`rgatadi, o`zining va boshqalarning harakatlarining oqibatlarini oldindan bilish va o`yin faoliyatida tezroq bolaning individualligi, ishlash qobiliyati ochiladi. O`yinining mohiyati - qiziqarli shartli vaziyatni yaratish, bu orqali faoliyat o`yin xarakteriga ega bo`ladi.

XULOSA

Darsda o`yin texnologiyasining maqsadi nima?

O`yinining maqsadi bilimga, fanga, kitoblarga, ta`limotlarga qiziqish uyg`otishdir. Va agar biz ta`lim mazmunini o`yin tarkibiga joylashtirsak, biz pedagogikaning asosiy muammolaridan biri - o`quv faoliyati uchun motivatsiya muammosini hal qilishimiz mumkin bo`ladi.

Yuqoridagilarni umumlashtirib, biz o`yin texnologiyalaridan foydalanish uchun qo`yidgilarni qayd etishimiz mumkin:

- o`yin texnologiyalari qiziqishni oshirish, fikrlashni faollashtirish va rivojlantirishga yordam beradi;

- rivojlanish va o`qitishda salomatlikni saqlash omilini olib boradi;

- keksa avlod tajribasini yoshlarga o`tkazish;

- bilimlardan yangi vaziyatda foydalanishga yordam beradi;

- bola mehnatining tabiiy shakli, kelajak hayotiga tayyorgarlik;

- jamoani birlashtirish va mas`uliyatni shakllantirishga hissa qo`shadi.

O`yin texnologiyalaridan foydalanishda "minuslar" quyidagilardan iborat:

- tashkiliy murakkablik va intizom bilan bog`liq muammolar;

- tayyorlash uni amalga oshirishdan ko`ra ko`proq vaqt talab qiladi;

- har qanday materialda foydalanishning mumkin emasligi;

- o`quvchilarni baholashda qiyinchilik.

REFERENCES

1. Asadov Y.M. va boshqalar. “Umumta’lim tizimida o‘quvchilarda kompetensiyani shakllantirishga yo‘naltirilgan ta’lim texnologiyalari” o‘quv-uslubiy qo‘lanma T: -2016 yil – B.5;
2. Леонтев А.А. Психология коллективной деятельности в учении // Начальная школа, 2002. № 11. С. 3-6.
3. Клемешова, Н. С. Применение игровых технологий в начальной школе / Н. С. Клемешова, О. Т. Иванникова. — Текст : непосредственный // Образование и воспитание. — 2019. — № 5 (25). — С. 26-29.
4. Шориев А. Yangi pedagogik texnologiyalar. Ma‘ruzalar matni, Qarshi 2000.
5. Рысбаева С.А., Жунусова П.О., Бедишева З.О., Саухамбаева Г.А. ИСПОЛЗОВАНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В МЛАДШЕМ ШКОЛЬНОМ ВОЗРАСТЕ // Успехи современного естествознания. – 2014. – № 3. – С. 148-151;
6. Rafiyev, F. A. (2021). OLIY TA’LIM MUASSASINING O‘QUV JARAYONIDA KASBIY KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK OMILLARI. Academic research in educational sciences, 2(12), 251-254.